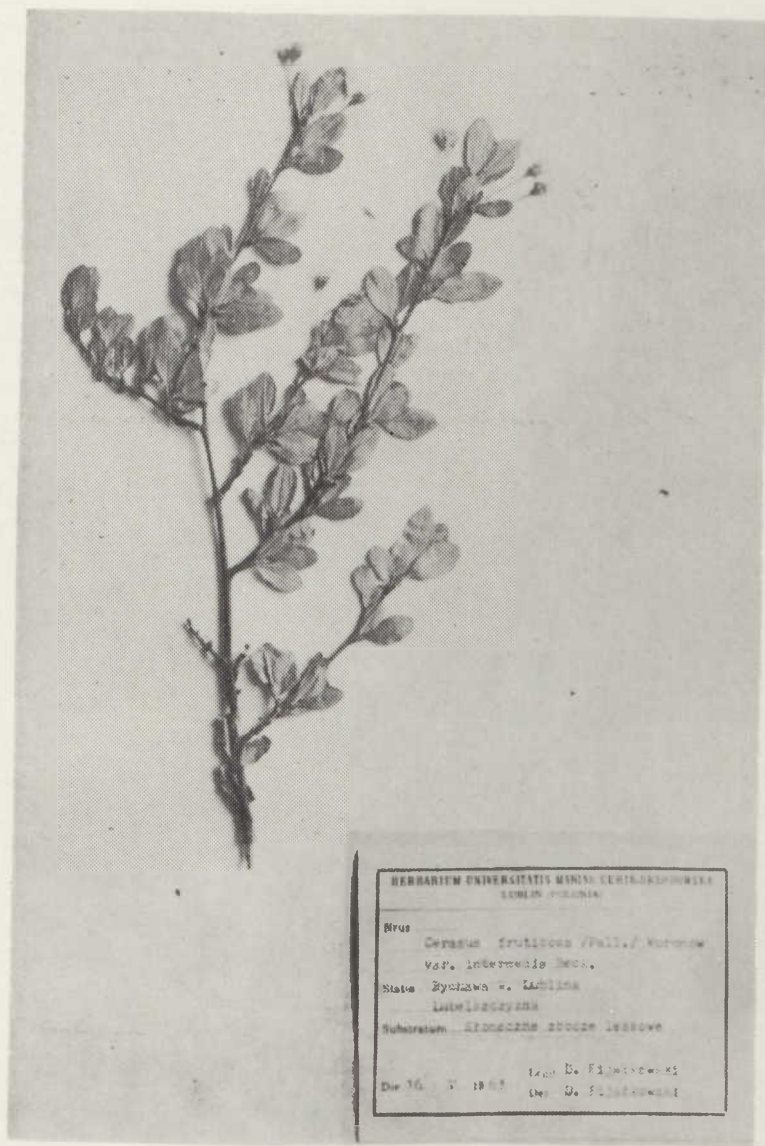

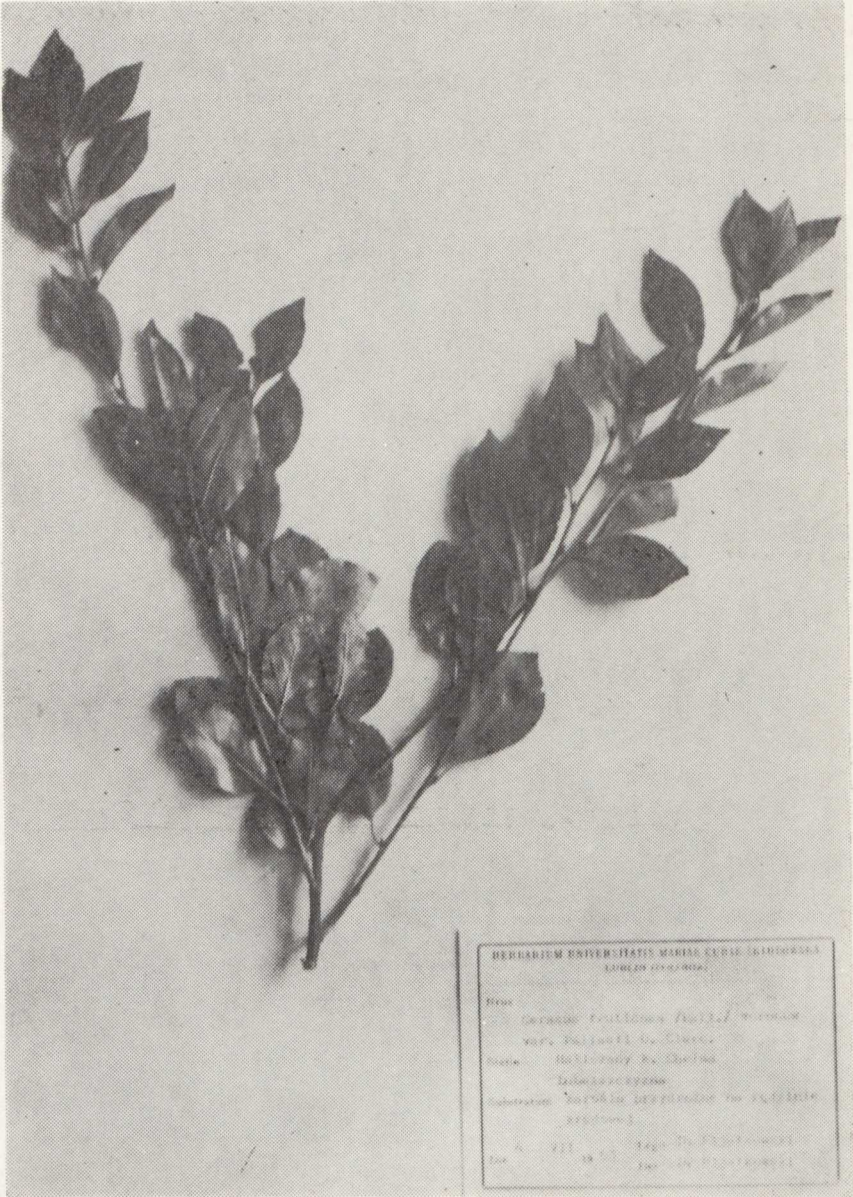
Ryc. 2. *Cerasus fruticosa* forma typowa
A typical form of *Cerasus fruticosa*

Ryc. 3. *Cerasus fruticosa* var. *dispar*

Ryc. 4. *Cerasus fruticosa* var. *intermedia*

Ryc. 5. *Cerasus fruticosa* var. *Pallasii*

CHARAKTERYSTYKA FITOSOCJOLOGICZNA I EKOLOGICZNA

Wiśnia karłowata stwierdzona została w zaroślach kserotermicznych należących do zespołów: *Prunetum fruticosae*, *Peucedano-Coryletum*, *Ulmelum campestris* var. *suberosae* oraz w murawach stepowych zespołów *Thalictro-Salvietum pratensis*, *Koelerio-Festucetum sulcatae*, *Brachypodio-Teucrietum* i *Carici-Inuletum*. Duże zwarcie (do 80%) osiąga tylko wśród muraw zespołów *Koelerio-Festucetum sulcatae* i *Thalictro-Salvietum pratensis* na stromych zboczach lessowych jarów i wąwozów. Spotykana jest też na miedzach, skarpach przydrożnych i brzegach lasów. Zwarte występowanie zarośli z *Cerasus fruticosa* oraz towarzyszącego im runa o przewadze gatunków stepowych z klasy *Festuco-Brometea* stało się podstawą do wyróżnienia oddzielnego zespołu — *Prunetum fruticosae* (3, 6, 7, 8, 14). W innych układach roślinnych związanych zwłaszcza z podłożem bogatym w wapń (2) i jednocześnie szkieletowym (*Carici-Inuletum*, *Brachypodio-Teucrietum*) *Cerasus fruticosa* tworzy skupienia nie przekraczające 5 m².

W miejscach zwartego występowania wiśni karłowatej towarzyszą jej głównie następujące rośliny: *Potentilla arenaria*, *Artemisia campestris*, *Achillea millefolium* var. *pannonica*, *Euphorbia cyparissias*, *Filipendula hexapetala*, *Medicago falcata*, *Phleum boechmeri*, *Salvia pratensis*, *Stachys recta*, *Veronica spicata*, *Bromus inermis*, *Galium verum*, *Origanum vulgare*, *Thymus pulegioides*. Na podłożu kredowym dochodzą jeszcze następujące gatunki: *Teucrium chamaedrys*, *Brachypodium pinnatum*, *Leontodon hispidus*, *Peucedanum cervaria* i *Thuidium abietinum*. Zarówno w zbiorowiskach zaroślowych, jak i murawowych zaznacza się zdecydowana przewaga — w stopniu pokrycia i liczbie gatunków — roślin z klasy *Festuco-Brometea* (35 gat.). Udział roślin leśnych z klasy *Quercus-Fagetea* oraz łąkowych z klasy *Molinio-Arrhenatheretea* jest znikomy (razem 14 gat.). Podobna przewaga (zwłaszcza w zwarcu) zaznacza się w udziale różnych grup ekologicznych spośród gatunków towarzyszących. Rośliny kserotermiczne o dużym stosunkowo zwarcu reprezentowane są przez 33 gat., leśne — 17 gat., łąkowe — 12 gat., synantropijne — 14 gatunków.

Wiśnia karłowata jest więc składową częścią zbiorowisk stepowych z klasy *Festuco-Brometea* i leśnych lub zaroślowych z klasy *Quercus-Fagetea*. W zbiorowiskach leśnych występuje *Cerasus fruticosa* tylko bardzo rzadko i pojedynczo. Tym niemniej spotkano skupienie tego krzewu w dwóch przypadkach (Witoldów i Siennica) przy drogach śródleśnych w widnym borze mieszanym (*Pino-Quercetum*) z sadzoną sosną na glebie pseudobielicowej wytworzonej z piasków słabogliniastych. Prawdopodob-

nie są to stanowiska zawleczone i nietrwale. Z podobnych siedlisk podaje ją też Głazek (10—12).

ZMIENNOŚĆ

W zbiorach zielnikowych stwierdzono 56 stanowisk *Cerasus fruticosa*. Materiał zielnikowy wykazuje duże zróżnicowanie kształtów liści, mniej owoców. Na podstawie „Flory Polski” (9) i „Flory” Hegiego wyodrębniono następujące taksony:

1. *Cerasus fruticosa* (Pall.) Woronow — forma typowa — liście na krótkopędach są wydłużone jajowato, a na długopędach wąskojajowate, bardzo słabo odwrotnie jajowate. Owoce nieco jajowate (ryc. 2). Okazy zielnikowe reprezentowane są z 32 stanowisk, niemal wyłącznie na głębokich lessach, słonecznych i stromych wystaw zboczy. Zbiorowiska roślinne reprezentowane są przez *Prunetum fruticosae*, rzadziej *Thalictro-Salvietum pratensis* i *Koelerio-Festucetum sulcatae*. Numery stanowisk podanych w wykazie stanowisk i ryc. 1 są następujące: 1, 9, 12, 13, 20, 10, 25, 36, 39, 42, 43, 45, 46, 51, 53, 57, 64, 66, 74, 83, 84, 85, 86.

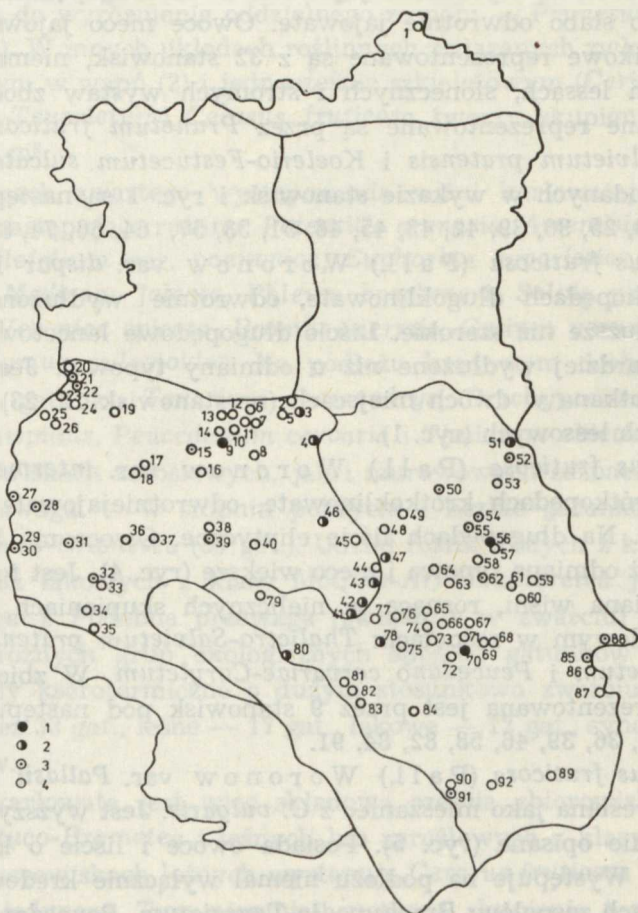
2. *Cerasus fruticosa* (Pall.) Woronow var. *dispar* Beck. Liście na krótkopędach długoklinowate, odwrotnie wydłużone jajowato, 2—3 razy dłuższe niż szerokie. Liście długopędowe lancetowate (ryc. 3). Owoce są bardziej wydłużone niż u odmiany typowej. Jest to rzadka odmiana, spotkana w dwóch miejscach (nr stanowisk 12, 23) na słonecznych zboczach lessowych (ryc. 1).

3. *Cerasus fruticosa* (Pall.) Woronow var. *intermedia* Beck. Liście na krótkopędach krótkoklinowate, odwrotnie jajowate do krótko-eliptycznych. Na długopędach liście eliptyczne. Owoce ma bardziej zaokrąglone niż odmiana typowa i nieco większe (ryc. 4). Jest to często spotykana odmiana wiśni, rosnąca w nielicznych skupieniach, głównie na podłożu kredowym w zespołach: *Thalictro-Salvietum pratensis*, *Brachypodio-Teucrietum* i *Peucedano cervariae-Coryletum*. W zbiorach zielnikowych reprezentowana jest przez 9 stanowisk pod następującymi numerami: 5, 9, 36, 39, 46, 58, 82, 84, 91.

4. *Cerasus fruticosa* (Pall.) Woronow var. *Pallasii* O. Clarc. Odmiana określana jako mieszaniec z *C. vulgaris*. Jest wyższym krzewem niż poprzednio opisane (ryc. 5). Posiada owoce i liście o kształcie zaokrąglonym. Występuje na podłożu niemal wyłącznie kredowym (rędziny) w zaroślach zespołów: *Brachypodio-Teucrietum*, *Peucedano cervariae-Coryletum*, rzadziej *Carici-Inuletum*. Wszędzie rośnie w bardzo małych skupieniach, nie przekraczających 5 m². W zbiorach zielnikowych (ryc. 1) pochodzi z 12 stanowisk (nr 1, 8, 9, 10, 12, 23, 38, 51, 57, 65, 66, 69).

ROZMIESZCZENIE OGÓLNE I STANOWISKA NA LUBELSZCZYŹNIE

Wiśnia karłowata (1, 12, 13) występuje w strefie stepów i lasostepów Europy Środkowej i zachodniej Syberii. Na zachodzie jej stanowiska przekraczają środkowy Ren i ciągną się do ok. 1000 km szerokim pasem przez Niemcy, północne części Bałkanów, Polskę, wschodnią Europę i zachodnią Azję. W Polsce (10—12) podano dotąd blisko 170 stanowisk *Cerasus fruticosa*, z czego 29 z Lubelszczyzny oraz 140 z Wyżyny Sandomierskiej i Przedgórze Iłżeckiego. Wszystkie stanowiska wiążą się głównie z siedliskami słonecznymi, bogatymi w wapń, i z roślinnością o przewadze gatunków z klasy *Festuco-Brometea* nad *Quercu-Fagetea*.

Ryc. 1. Stanowiska *Cerasus fruticosa* na Lubelszczyźnie; 1 — skupienia powyżej 1 a, 2 — skupienia 51—100 m², 3 — skupienia 2—50 m², 4 — pojedyncze okazy
Stations of *Cerasus fruticosa* in the Lublin Region; 1 — cover above 1 a, 2 — cover of 51—100 m², 3 — cover of 2—50 m², 4 — single specimens

Z roślin leśnych duży udział mają gatunki z rzędu *Quercetalia pubescentis*.

Badania na Lubelszczyźnie, prowadzone zwłaszcza przez Fijałkowskiego (4—8), pozwoliły na stwierdzenie 92 stanowisk. Oznaczono je na ryc. 1. Poszczególne współczesne stanowiska zróżnicowano na podstawie ilościowego występowania w następujący sposób: 1 — występowanie *Cerasus fruticosa* na powierzchni zwartej ponad 100 m², 2 — 51—100 m², 3 — 2—50 m², 4 — pojedyncze okazy.

Niżej podane zestawienie numerowanych miejscowości, w których stwierdzono *Cerasus fruticosa*, odpowiada numerom oznaczonym na ryc. 1. Są to następujące:

1. Witoldów k. Konstantynowa	36. Popkowice
2. Dąbrów	37. Wilkołaz
3. Karolin	38. Podzamcze (zdj. 25, 35)
4. Ciecchanki (zdj. 13)	39. Bychawa
5. Kijany	40. Krzczonów (zdj. 15)
6. Zimne Doły (zdj. 31)	41. Wirkowice (zdj. 22)
7. Sobianowice (zdj. 4)	42. Tarnogóra (zdj. 39, 10)
8. Świdniki	43. Łatyczów (zdj. 11, 28)
9. Lublin — Czechów, Helenów, Rury (zdj. 2, 5)	44. Krasnystaw (zdj. 26)
10. Rudnik k. Lublina	45. Łopiennik (zdj. 36)
11. Pliszczyn (zdj. 21)	46. Izbica (zdj. 29, 30)
12. Ciecierzyn (zdj. 17)	47. Siennica Nadobna (zdj. 27)
13. Dys (zdj. 6, 24)	48. Pawłów
14. Czechówka — Lublin	49. Stajne
15. Konopnica (zdj. 20, 23)	50. Kol. Ochoża
16. Zemborzyce	51. Uhrusk
17. Bełżyce	52. Kol. Rudka
18. Okolice Bełżyc	53. Tarnówka k. Chełma
19. Wąwolnica	54. Stawska Góra
20. Puławy	55. Strupin Mały
21. Parchatka (zdj. 14)	56. Wolawce
22. Bochothnica	57. Haliczany
23. Kazimierz (zdj. 12)	58. Kumów Majoracki
24. Wzgórza Kazimierskie	59. Pięciopolówka
25. Dobre	60. Kol. Putnowice
26. Rogów	61. Bogdanówka
27. Kaliszany	62. Teresin
28. Świdry	63. Horodysko
29. Popów	64. Wolwinów
30. Bliskowice	65. Drewniki
31. Dzierzkowice	66. Wysokie
32. Olbięcín	67. Tuczępy (zdj. 18, 39)
33. Dąbrowa	68. Szystowice (zdj. 19)
34. Węglin	69. Czechówka k. Grabowca (zdj. 9)
35. Dąbrowa k. Zaklikowa	70. Rogów
	71. Skoromochy Małe

72. Żuków	83. Wychody
73. Iłowiec	84. Łabunie
74. Skierbieszów (zdz. 1, 16)	85. Gródek k. Hrubieszowa (zdz. 7, 8, 32)
75. Udrycze	86. Rogów k. Hrubieszowa (zdz. 3)
76. Zabytów	87. Kosmów
77. Krasne	88. Strzyżów (zdz. 40)
78. Chomęciska	89. Telatyn
79. Maciejów	90. Tomaszów
80. Zakłodzie	91. Biała Góra k. Tomaszowa
81. Dziewicza Góra	92. Gródek k. Łaszczowa (zdz. 37)
82. Kąty	

PIŚMIENNICTWO

- Browicz K., Gostyńska M.: Atlas rozmieszczenia drzew i krzewów w Polsce (Eds. S. Białobok and Z. Czubiński, Part 3), Poznań 1964.
- Celiński F., Filipek M.: Flora i zespoły roślinne leśno-stepowego rezerwatu w Bielinku nad Odrą. Badania Fizjogr. nad Pol. Zach., Poznań 4, 5—198 (1958).
- Dziubałowski S.: Les associations steppiques sur le plateau de Petite-Pologne et leurs successions. Acta Soc. Bot. Pol. 3, 164—195 (1925).
- Fijałkowski D.: Wykaz rzadszych roślin Lubelszczyzny. Część I—VII. Fragm. Flor. et Geobot. (1954, 1958, 1959, 1960, 1962, 1963, 1964).
- Fijałkowski D.: Zbiorowiska kserotermiczne projektowanego rezerwatu stepowego koło Czumowa nad Bugiem. Ann. Univ. Mariae Curie-Skłodowska, sectio C 10, 311—319 (1957).
- Fijałkowski D., Izdebski K.: Zbiorowiska stepowe na Wyżynie Lubelskiej. Ann. Univ. Mariae Curie-Skłodowska, sectio B 11, 167—200 (1959).
- Fijałkowski D.: Miłek wiosenny (*Adonis vernalis* L.) w województwie lubelskim. Ann. Univ. Mariae Curie-Skłodowska, sectio C 16, 49—76 (1962).
- Fijałkowski D.: Zbiorowiska kserotermiczne okolic Izbicy na Wyżynie Lubelskiej. Ann. Univ. Mariae Curie-Skłodowska, sectio C 11, 239—259 (1964).
- Flora polska. Pod red. W. Szafera i B. Pawłowskiego, t. VII, PWN, Kraków 1955.
- Głazek T.: Rozmieszczenie stanowisk wiśni karłowatej (*Cerasus fruticosa* (Pall.) Woronow) i ostnicy włosowatej (*Stipa capillata* L.) w dorzeczu Opatówki na Wyżynie Sandomierskiej. Zeszyty Nauk. Uniw. im. A. Mickiewicza, Biologia, z. 5, 155—165 (1964).
- Głazek T.: An Investigation on the Ecology of *Cerasus fruticosa* (Pall.) Woronow on the Basis of Materials Obtained from Sandomierz Highland and Iłża Foothills. Ekologia Polska, seria A 17 (1), 1—28 (1969).
- Głazek T.: Zespoły leśne południowo-wschodniego i wschodniego przedpola gór Świętokrzyskich. Monographiae Botanicae 38, 131 (1973).
- Gostyńska M.: Nowe stanowiska wisienki stepowej (*Cerasus fruticosa* Woronow) w Polsce. Roczn. Dendr. 17, 91—99 (1963).
- Gostyńska M.: Aktualny stan stanowisk wisienki stepowej (*Cerasus fruticosa* (Pall.) Woronow) nad doliną Wisły. Roczn. Dendr. 19, 105—112 (1965).
- Kozłowska A.: Naskalne zbiorowiska na Wyżynie Małopolskiej. Rozpr. Wyzd. Mat.-Przyr. seria A/B 67, 1—56 (1928).

РЕЗЮМЕ

Cerasus fruticosa на Люблинщине чаще всего встречается в ассоциации *Prunetum fruticosae* на крутых лессовых склонах. Реже и на похожей почве она встречается в ассоциациях *Thalictro-Salvietum pratensis* и *Koelerio-Festucetum sulcatae*. Отдельные её экземпляры растут на меловых почвах среди ассоциаций *Peucedano cervariae-Coryletum*, *Brachypodio-Teucrietum*, *Carici-Inuletum*. Два раза *Cerasus fruticosa* обнаружена среди *Pino-Quercetum* на псевдоподзолистых почвах, образованных из глинистых песков.

Форма листьев и плодов, а также высота кустов у *Cerasus fruticosa* очень непостоянны. На лессе чаще всего растут *Cerasus fruticosa* форма *typicum* и два местообитания *Cerasus fruticosa* var. *dispar*. На меловых почвах чаще всего встречаются *Cerasus fruticosa* var. *intermedia* и *Cerasus fruticosa* var. *Pallasii*.

Всего на Люблинщине найдено одно местообитание в пределах Люблинского Подлясья и 91 на Люблинской возвышенности.

SUMMARY

In the Lublin Region *Cerasus fruticosa* occurs most frequently and numerously in the association *Prunetum fruticosae* on steep loess slopes. On similar soil it has less frequently been found in the associations *Thalictro-Salvietum pratensis* and *Koelerio-Festucetum sulcatae*. It grows singly on cretaceous rendzinas among the associations *Peucedano cervariae-Coryletum*, *Brachypodio-Teucrietum*, and *Carici-Inuletum*. In two stations *Cerasus fruticosa* was found growing among *Pino-Quercetum* on pseudopodsolic soils developed from slightly loamy sands.

Cerasus fruticosa is very changeable in respect to the shape of leaves and fruit and height of shrubs. On loess soils one usually encounters *Cerasus fruticosa* forma *typicum*, though two stands of *Cerasus fruticosa* var. *dispar* have also been found. On cretaceous rendzinas *Cerasus fruticosa* var. *intermedia* and *Cerasus fruticosa* var. *Pallasii* grow most frequently.

On the whole in the Lublin Region there were one station in Podlasie Lubelskie and 91 stations in the Lublin Upland.

SYMPOSIUM

1917-1918

The following is a list of the papers presented at the symposium on the treatment of the acute infectious diseases, held at the University of Chicago, Chicago, Ill., June 1-3, 1917.

1. The treatment of the acute infectious diseases. J. H. Henshaw, M.D., University of Chicago, Chicago, Ill.

SYMPOSIUM

The following is a list of the papers presented at the symposium on the treatment of the acute infectious diseases, held at the University of Chicago, Chicago, Ill., June 1-3, 1917.

2. The treatment of the acute infectious diseases. J. H. Henshaw, M.D., University of Chicago, Chicago, Ill.

3. The treatment of the acute infectious diseases. J. H. Henshaw, M.D., University of Chicago, Chicago, Ill.

4. The treatment of the acute infectious diseases. J. H. Henshaw, M.D., University of Chicago, Chicago, Ill.

5. The treatment of the acute infectious diseases. J. H. Henshaw, M.D., University of Chicago, Chicago, Ill.